

Робоча програма дисципліни «Психологія і педагогіка»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ БАКАЛАВР

90

Годин

Загальний обсяг дисципліни

3

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

3

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Психологія і педагогіка

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в УІС і технологіях; Облік і оподаткування в УІС і технологіях

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 90 годин / 3 кредити ЄКТС

Модулів: 3 змістовних блоки

Підсумковий контроль: Залік

Призначення дисципліни

Дисципліна «Психологія і педагогіка» формує у студентів-бакалаврів спеціальності «Комп'ютерна інженерія» системне розуміння психологічних закономірностей діяльності та поведінки особистості, основ педагогіки вищої школи, ефективної комунікації у фаховому середовищі та управління власним розвитком у технологічному просторі.

Дисципліна є обов'язковою загальноосвітньою складовою підготовки бакалаврів за освітніми програмами «Фінанси, банківська справа та страхування в УІС і технологіях» та «Облік і оподаткування в УІС і технологіях» і забезпечує формування необхідних загальних і міжособистісних компетентностей.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання психологічної та педагогічної інформації: виявлення суттєвих закономірностей, порівняння підходів, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати власну навчальну та професійну діяльність, організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, аналітичних есе та презентацій.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати психологічні та педагогічні поняття, аргументовано висловлювати позицію, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу психологічних кейсів, рольових ігор, обговорення педагогічних ситуацій та спільного пошуку рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну та наукову інформацію з психології та педагогіки; виділяти головне й узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння психології особистості

Розуміння сутності психічних процесів, властивостей і станів особистості; знання закономірностей розвитку, поведінки та діяльності людини в умовах навчання та професійної діяльності в галузі комп'ютерних технологій.

Основи педагогіки

Здатність застосовувати педагогічні знання для ефективної організації навчальної діяльності, розуміти закономірності процесу навчання і виховання, методи та форми педагогічної взаємодії у вищій школі.

Соціально-психологічні компетентності

Знання основ соціальної психології, психології спілкування, групової динаміки, управління конфліктами та лідерства, що є критично важливим у командній ІТ-розробці та управлінні інформаційними системами.

Студент повинен вміти: аналізувати психічні процеси особистості та їх вплив на навчальну й трудову діяльність; застосовувати педагогічні принципи у самоорганізації навчання; розуміти динаміку групи та міжособистісних стосунків у команді; орієнтуватися в основах психологічного здоров'я та стресостійкості; пояснювати роль мотивації та емоційного інтелекту у фаховій діяльності.

Результати навчання

→ Пояснення психологічних категорій

Пояснювати сутність психологічних категорій та явищ: психічні процеси, особистість, діяльність, мотивація, емоційний інтелект, стрес, когнітивні стилі, темперамент і характер.

→ Міжособистісна взаємодія

Характеризувати психологію спілкування та групової динаміки; застосовувати методи конструктивного вирішення конфліктів та ефективної роботи в мультидисциплінарних командах.

→ Застосування педагогічних методів

Аналізувати педагогічні ситуації, застосовувати принципи дидактики для організації власного навчання і для передачі знань у командному середовищі ІТ-галузі.

→ Психологічна стійкість

Орієнтуватися в методах управління стресом, тайм-менеджменту та підтримки психологічного добробуту; використовувати ці знання для підвищення власної продуктивності у навчальній та професійній діяльності.

Психологія особистості та пізнавальна сфера

Тема 1.1

Психологія як наука та навчальна дисципліна. Предмет, методи та галузі психології. Місце психології серед наук. Психіка і свідомість. Роль психологічних знань для фахівця з комп'ютерної інженерії.

Тема 1.2

Особистість у психології: поняття, структура, теорії. Темперамент, характер, здібності та задатки. Індивідуально-психологічні особливості майбутнього ІТ-фахівця.

Тема 1.3

Пізнавальні психічні процеси: відчуття, сприйняття, увага, пам'ять, мислення, уява. Когнітивні стилі та їх вплив на навчання й фахову діяльність.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Психологія як наука та навчальна дисципліна

Лекція 1 (2 год.): Психологія як наука: предмет, об'єкт, завдання. Основні етапи розвитку психологічної науки. Зв'язок психології з іншими науками, зокрема з інформатикою, кібернетикою, ергономікою. Методи психологічного дослідження: спостереження, опитування, тестування, експеримент, контент-аналіз.

Психіка і свідомість: поняття психіки, рівні психічного відображення, структура свідомості. Несвідомі та передсвідомі психічні явища. Роль психологічної грамотності для комунікації, управління командою та самоорганізації в ІТ-середовищі.

Ключові питання лекції

- Предмет і завдання психології як науки
- Основні галузі психологічного знання (загальна, соціальна, педагогічна, інженерна)
- Методи психологічного дослідження та їх класифікація
- Поняття психіки, свідомості та несвідомого
- Роль психологічних знань у фаховій діяльності ІТ-спеціаліста
- Взаємозв'язок психології з педагогікою: спільне й відмінне

❏ Рекомендовано: Поясок Т. Б. та ін. «Загальна психологія». — Харків: ФОП Бровін О.В., 2023.

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (1 год.)

Завдання 1. Психологічне самодослідження: заповнення опитувальника «Мій психологічний профіль» (провідний тип пам'яті, стиль навчання, рівень стресостійкості). Обговорення результатів у малих групах.

Завдання 2. Кейс: аналіз психологічних особливостей роботи ІТ-фахівця (дистанційна зайнятість, когнітивне навантаження, ризику вигорання). Групова дискусія.

Завдання 3. Тестування за ключовими поняттями теми (10 питань).

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання теоретичного матеріалу за посібником: Поясок Т. Б. та ін. «Загальна психологія» — розділи «Предмет психології», «Методи дослідження»
- Підготовка порівняльної таблиці «Методи психологічного дослідження: переваги та обмеження»
- Підготовка есе: «Роль психологічних знань у діяльності сучасного ІТ-спеціаліста» (1–2 сторінки)
- Перегляд відкритої лекції на освітній платформі про інженерну психологію (НСІ, UX-психологія)

Очікуваний результат: студент вміє пояснювати предмет і методи психології, характеризувати основні галузі психологічного знання та обґрунтовувати значення психологічної грамотності для фахівця з КІ.

Тема 1.2 – Лекційний матеріал

Особистість у психології

Лекція 2 (2 год.): Поняття «особистість» у психології: індивід, індивідуальність, суб'єкт. Структура особистості за різними підходами (З. Фройд, К. Юнг, А. Маслоу, Г. Костюк). Темперамент: типи (сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік), нейрофізіологічна основа, вплив на стиль роботи в ІТ-команді. Характер: поняття, структура, акцентуації характеру.

Здібності та обдарованість: загальні та спеціальні здібності, розвиток здібностей у процесі навчання, поняття «soft skills» і «hard skills» у контексті підготовки комп'ютерних інженерів.

Ключові питання лекції

- Поняття особистості та її структурні компоненти
- Основні теорії особистості у психології
- Темперамент та його вплив на продуктивність діяльності
- Характер, акцентуації та їх прояв у командній роботі
- Здібності та інтелект: поняття, виміри, розвиток
- Soft skills у структурі компетентностей ІТ-фахівця

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (1 год.)

Завдання 1. Тестування темпераменту (методика Айзенка) та аналіз результатів: визначення власного типу темпераменту та його проявів у навчальній і командній діяльності.

Завдання 2. Визначення рівня розвитку soft skills для IT-спеціаліста: самооцінка за ключовими компетентностями (комунікація, критичне мислення, вирішення конфліктів, тайм-менеджмент).

Завдання 3. Міні-дискусія: «Які особистісні риси є ключовими для успішного IT-фахівця?»

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання навчального матеріалу: Павелків Р. В. «Загальна психологія» (вид. 2023) — розділи «Особистість», «Темперамент і характер»
- Підготовка аналітичної записки «Психологічний портрет успішного IT-фахівця» на основі аналізу сучасних джерел
- Складання схеми «Структура особистості за різними психологічними теоріями»
- Пошук та опрацювання статті про емоційний інтелект (EQ) у технологічних командах

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати структуру особистості, ідентифікувати типи темпераменту, пояснювати роль soft skills у фаховій діяльності.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Пізнавальні психічні процеси

Лекція 3 (2 год.): Пізнавальні процеси як основа навчальної та професійної діяльності. Відчуття та сприйняття: закономірності, ілюзії, роль у роботі з інтерфейсами. Увага: види (мимовільна, довільна, постдовільна), властивості (обсяг, концентрація, переключення), увага у цифровому середовищі. Пам'ять: види, процеси (запам'ятовування, збереження, відтворення, забування), методи ефективного запам'ятовування.

Мислення та уява

1. Мислення: поняття, види (наочно-образне, абстрактно-логічне), операції мислення
2. Алгоритмічне та творче мислення в ІТ-контексті
3. Когнітивні упередження та їх вплив на прийняття рішень
4. Уява: репродуктивна та творча, роль уяви у проектуванні програмних продуктів
5. Когнітивне навантаження: теорія та практичне управління

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Діагностика пізнавальних процесів: тести на обсяг уваги, тип і рівень пам'яті, швидкість мислення. Аналіз індивідуальних результатів та стратегій покращення.

Завдання 2. Вправи на розвиток критичного та алгоритмічного мислення: аналіз когнітивних упереджень на практичних прикладах з ІТ-сфери.

Завдання 3. Презентація та обговорення техніки ефективного запам'ятовування (метод Фейнмана, метод інтервальних повторень, mind-mapping). Захист власних напрацювань.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Поясок Т. Б. та ін. «Загальна психологія» (2023) — розділи «Пізнавальні процеси», «Увага», «Пам'ять», «Мислення»
- Підготовка реферату: «Когнітивні процеси та їх розвиток у студентів технічних спеціальностей» (3–4 сторінки)
- Аналіз теорії когнітивного навантаження (Sweller) та її застосування у навчанні
- Розробка власної системи конспектування на основі опрацьованих мнемотехнік

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати пізнавальні психічні процеси, застосовувати техніки ефективного навчання та аналізувати когнітивні упередження.

Мотивація, емоції та психологія спілкування

Тема 2.1

Мотивація та емоційно-вольова сфера особистості: потреби, мотиви, воля, емоції, стрес та методи його подолання.

Тема 2.2

Психологія спілкування та міжособистісних стосунків. Вербальна і невербальна комунікація, бар'єри спілкування, активне слухання.

Тема 2.3

Психологія малих груп і команди. Групова динаміка, лідерство, конфлікти в IT-команді та методи їх вирішення.

Тема 2.4

Психологія професійного розвитку та кар'єри. Психологічне вигорання, профілактика, тайм-менеджмент і продуктивність у цифровому середовищі.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Мотивація та емоційно-вольова сфера особистості

Лекція 4–5 (4 год.): Мотивація: поняття, теорії (А. Маслоу, Ф. Герцберг, Д. МакКлелланд, теорія самодетермінації Десі–Раяна). Потреби, мотиви, інтереси, цілі. Академічна мотивація студентів і методи її підтримки. Емоції: функції, класифікація, фізіологічна основа. Базові і вищі емоції. Емоційний інтелект (EQ): поняття та структура за Д. Гоулманом, роль EQ в командній роботі та лідерстві.

Воля: поняття вольових процесів, вольові якості особистості (цілеспрямованість, наполегливість, рішучість). Стрес: поняття, стадії (Г. Сельє), стресори навчального та професійного середовища (дедлайни, технологічна перевантаженість, невизначеність). Методи подолання стресу: когнітивна реструктуризація, майндфулнес, тайм-менеджмент.

Ключові формули та моделі

- **Ієрархія потреб Маслоу:** фізіологічні → безпека → соціальні → повага → самоактуалізація
- **EQ за Гоулманом:** самоусвідомлення, саморегуляція, мотивація, емпатія, соціальні навички
- **GAS (Загальний адаптаційний синдром):** тривога → резистентність → виснаження
- **Матриця Ейзенхауера:** терміново/важливо як основа тайм-менеджменту

Практичне значення для IT-фахівця

Розуміння мотивації і стресу є критичним для запобігання вигоранню, підвищення продуктивності та ефективної взаємодії в agile-команді.

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (1 год.)

Задача 1. Діагностика мотиваційного профілю: методика «Мотиви навчальної діяльності» та обговорення результатів. Визначення провідних мотивів у академічному середовищі.

Задача 2. Самооцінка рівня емоційного інтелекту (EQ-тест) та аналіз профілю: сильні та слабкі сторони. Практичні рекомендації щодо розвитку EQ.

Задача 3. Розробка особистої антистресової стратегії: ідентифікація індивідуальних стресорів, вибір і обґрунтування методів подолання стресу.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання посібника: Поясок Т. Б. та ін. «Загальна психологія» (2023) — розділи «Мотивація», «Емоції», «Воля», «Стрес»
- Виконання розрахункового завдання: аналіз власного тайм-менеджменту за тиждень (хронометраж + матриця Ейзенхауера)
- Підготовка таблиці «Теорії мотивації: порівняльний аналіз для управління ІТ-командою»
- Пошук та опрацювання наукової статті про burnout в ІТ-галузі (2022–2024 рр.)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати мотиваційні теорії, аналізувати власний емоційний профіль та розробляти стратегії управління стресом.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Психологія спілкування та міжособистісних стосунків

Лекція 6 (2 год.): Спілкування як психологічний феномен: функції (комунікативна, інтерактивна, перцептивна). Вербальна комунікація: мовлення, мова, стилі мовленнєвої поведінки. Невербальна комунікація: жести, міміка, пантоміміка, проксемика, паралінгвістика. Особливості комунікації у дистанційній та гібридній формі роботи.

Активне слухання та зворотний зв'язок: принципи активного слухання, техніки парафразу, рефлексії та уточнення. Бар'єри спілкування (семантичні, психологічні, фізичні) та способи їх подолання. Асертивна комунікація у фаховому середовищі.

Ключові питання лекції

- Структура і функції спілкування у психологічній науці
- Вербальні та невербальні засоби комунікації
- Активне слухання: техніки та практика
- Бар'єри педагогічного та ділового спілкування
- Спілкування в цифровому середовищі: особливості та ризики
- Асертивність як компетентність IT-фахівця

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Рольові ігри: «Ділові переговори», «Технічне завдання клієнту» — відпрацювання технік активного слухання, зворотного зв'язку та асертивної комунікації.

Задача 2. Аналіз кейсу: типова комунікаційна проблема в ІТ-команді (непорозуміння між розробником і замовником). Виявлення бар'єрів, розробка рекомендацій.

Задача 3. Відпрацювання навичок письмової фахової комунікації: написання технічного e-mail та оцінювання за критеріями чіткості, ввічливості, структурованості.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання теоретичного матеріалу за посібником: Чала О. А., Антонченко М. О. «Психологія і педагогіка» (2023) — розділ «Психологія спілкування»
- Підготовка аналітичної записки: «Комунікаційні виклики у дистанційних ІТ-командах та способи їх подолання» (1–2 сторінки)
- Складання порівняльної таблиці: вербальна vs невербальна комунікація (функції, засоби, вплив)
- Перегляд і аналіз виступу на TED Talk за темою комунікації або EQ (з коротким відгуком)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати техніки ефективної комунікації, ідентифікувати бар'єри спілкування та долати їх у фаховому контексті.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Психологія малих груп і команди

Лекція 7 (2 год.): Мала соціальна група: поняття, ознаки, класифікація. Групова динаміка: стадії розвитку групи (модель Такмана: формування → штормування → нормування → виконання → завершення). Феномени групової психології: конформізм, групове мислення, соціальна лень, ефект аудиторії.

Лідерство: поняття, стилі (авторитарний, демократичний, ліберальний), теорія ситуативного лідерства Херсі-Бланшара. Ролі в команді (модель Белбіна). Конфлікт у групі: поняття, типи, стилі поведінки в конфлікті (К. Томас), методи вирішення — переговори, mediaція, компроміс.

Цінова стратегія — актуальність для ІТ

- Agile-команди: психологічні особливості організації роботи в scrum
- Командні ролі за Белбіном: генератор ідей, виконавець, координатор, критик та ін.
- Ефективне управління конфліктами в ІТ-проекті
- Психологія прийняття групових рішень
- Диверсія та інклюзія в технологічних командах

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (1 год.)

Задача 1. Діагностика командних ролей (методика Белбіна): заповнення опитувальника, аналіз результатів, обговорення сильних сторін та зон розвитку для кожного профілю.

Задача 2. Кейс: симуляція конфліктної ситуації в ІТ-команді. Визначення стилю поведінки у конфлікті за К. Томасом, відпрацювання стратегій вирішення конфлікту.

Задача 3. Порівняльний аналіз стилів лідерства: для трьох умовних проектних ситуацій обрати оптимальний стиль управління та обґрунтувати вибір.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання матеріалу: Карамушка Л. М. «Психологія організаційної культури» — розділи «Групова динаміка», «Лідерство», «Конфлікт»
- Підготовка аналітичної записки: «Психологія ефективної agile-команди: фактори успіху» (1–2 сторінки)
- Проведення порівняльного аналізу моделей командних ролей (Белбін vs. ролі в scrum-команді)
- Підготовка до контрольної роботи за модулем 2

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати групову динаміку, визначати командні ролі, застосовувати стратегії вирішення конфліктів та обирати стиль лідерства залежно від ситуації.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Психологія професійного розвитку та кар'єри

Лекція 8–9 (4 год.): Психологія кар'єри: поняття, типи кар'єрної орієнтації (Едгар Шейн). Вибір професії та психологічні чинники прийняття кар'єрних рішень. Розвиток професійної ідентичності у студентський період. Психологічне вигорання (burnout): концепція К. Маслак, ознаки, стадії, чинники ризику в ІТ-галузі.

Тайм-менеджмент і продуктивність: принципи ефективного управління часом (GTD, Pomodoro, метод блокування часу). Цифровий детокс і управління технологічними відволіканнями. Психологія прокрастинації: причини, механізми, стратегії подолання. Growth mindset (установка на зростання) за К. Двек.

Показники здорової кар'єри

- **Work-life balance:** рівновага між роботою і особистим життям як умова продуктивності
- **Психологічне благополуччя:** PERMA-модель (Селігман): позитивні емоції, залученість, стосунки, сенс, досягнення
- **Безперервний розвиток:** lifelong learning у швидкоплинному технологічному середовищі
- **Рефлексія:** систематичний самоаналіз як інструмент кар'єрного зростання

Усі концепції розглядаються в контексті специфіки ІТ-галузі та управлінських інформаційних систем.

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Визначення кар'єрних орієнтацій (тест Шейна) та побудова індивідуальної кар'єрної карти: цілі, цінності, сильні сторони, необхідні компетентності.

Задача 2. Самодіагностика рівня вигорання (MBI-тест Маслак) та розробка персонального плану профілактики. Практичні техніки відновлення ресурсів.

Задача 3. Факторний аналіз прокрастинації: ідентифікація власних тригерів, вибір і обґрунтування стратегій подолання. Практична спроба техніки Pomodoro.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання: Карамушка Л. М. «Психологія організаційної культури» та актуальних статей про психологічне вигорання в ІТ (2022–2024)
- Аналіз фінансових результатів — аналіз власної продуктивності за методом GTD: складання системи задач і пріоритетів
- Підготовка аналітичної записки: «Психологічне вигорання в ІТ-галузі: причини, профілактика, подолання»
- Розв'язання завдань на побудову плану власного кар'єрного розвитку на 3 роки

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати кар'єрні орієнтації, діагностувати ознаки вигорання, застосовувати техніки тайм-менеджменту та розробляти стратегію власного професійного розвитку.

Педагогіка вищої школи та освітні технології

Тема 3.1

Педагогіка як наука: предмет, категорії, принципи. Система вищої освіти України та Болонський процес. Роль педагогіки у формуванні компетентного IT-фахівця.

Тема 3.2

Дидактика вищої школи: процес навчання, принципи, методи та форми організації навчальної діяльності. Активні та інтерактивні методи навчання.

Тема 3.3

Сучасні освітні технології: e-learning, blended learning, MOOC, гейміфікація освіти. Технологічні інструменти самоосвіти для IT-фахівця.

Тема 3.4

Педагогіка інклюзії, виховання та самовиховання. Академічна доброчесність. Корпоративне навчання та менторство в IT-організаціях.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Педагогіка як наука. Система вищої освіти

Лекція 10–11 (4 год.): Педагогіка: предмет, об'єкт, завдання, основні категорії (освіта, навчання, виховання, розвиток, самовиховання). Система педагогічних наук. Взаємозв'язок педагогіки і психології. Принципи педагогіки: науковість, систематичність, наочність, доступність, зв'язок теорії з практикою, свідомість і активність.

Вища освіта України: законодавча база (Закон України «Про вищу освіту» 2014 зі змінами), ступені вищої освіти, кредитно-модульна система організації навчального процесу, Болонський процес та ЄКТС. Компетентнісний підхід у вищій технічній освіті. Роль самоосвіти та безперервного навчання (lifelong learning) для IT-спеціаліста.

Шляхи підвищення якості освіти

- Студентоцентризований підхід у навчанні
- Формування критичного мислення та проблемно-орієнтоване навчання
- Роль академічної доброчесності у вищій школі
- Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні
- Інтернаціоналізація вищої освіти та мобільність студентів
- Оцінювання результатів навчання: формативне і підсумкове
- Зворотній зв'язок у навчальному процесі

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз Закону України «Про вищу освіту»: визначення прав та обов'язків здобувачів, вимог до освітньо-наукових програм, форм контролю. Обговорення у форматі Q&A.

Завдання 2. Оцінка якості власної освітньої програми: SWOT-аналіз навчального плану спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» — сильні сторони, прогалини, можливості для доповнення самоосвітою.

Завдання 3. Кейс: аналіз реального прикладу порушення академічної доброчесності в ІТ-освіті. Розробка рекомендацій щодо дотримання етичних норм.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання Закону України «Про вищу освіту» (zakon.rada.gov.ua): ст. 1, 10, 22–26, 42
- Підготовка аналітичної записки: «Болонський процес і Комп'ютерна інженерія: вплив на організацію навчання»
- Проведення порівняльного аналізу вимог роботодавців до ІТ-фахівців ([LinkedIn](https://www.linkedin.com), [DOU.ua](https://www.dou.ua), [Jobs.ua](https://www.jobs.ua)) із переліком компетентностей ОП
- Опрацювання статті: Зінченко В. О. «Тенденції розвитку вищої освіти в умовах цифровізації» (Молодь і ринок, 2023)

Очікуваний результат: студент вміє проводити аналіз освітнього середовища, характеризувати систему вищої освіти України та обґрунтовувати роль самоосвіти в підготовці ІТ-фахівця.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Дидактика вищої школи

Лекція 12–13 (4 год.): Дидактика як теорія навчання: предмет, завдання, основні поняття. Процес навчання: структура (мета, зміст, методи, форми, засоби, результат). Принципи дидактики вищої школи. Методи навчання: словесні (лекція, розповідь, пояснення), наочні (демонстрація, ілюстрація), практичні (вправи, лабораторні роботи, проектна діяльність).

Активні та інтерактивні методи навчання: кейс-стаді, метод проектів, мозковий штурм, дискусія, рольова гра, перевернутий клас (flipped classroom). Технологія проблемного навчання (PBL). Формативне оцінювання та зворотній зв'язок.

Форми організації навчання

1. Лекція: традиційна, проблемна, лекція-діалог, лекція-прес-конференція
2. Практичне (семінарське) заняття: семінар-дискусія, семінар-дослідження
3. Лабораторне заняття та індивідуальна робота
4. Самостійна робота студентів: організація, контроль, підтримка
5. Дистанційне та змішане навчання: технологічна база та методика
6. Контроль знань: поточний, модульний, підсумковий

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Проектування навчального заняття: розробка фрагменту плану лекції або практичного заняття з ІТ-дисципліни з використанням активних методів навчання. Взаємооцінювання за критеріями.

Задача 2. Порівняльний аналіз методів навчання: для трьох навчальних ситуацій (пояснення нового матеріалу, закріплення, розвиток критичного мислення) — обрати оптимальний метод та обґрунтувати вибір.

Задача 3. Кейс: аналіз ефективності «перевернутого класу» у навчанні програмування. Переваги, ризики, умови успішності.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання посібника: Малихін О. В. «Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів» — розділ «Дидактика»
- Підготовка реферату: «Активні методи навчання у вищій технічній освіті: досвід та перспективи» (3–4 сторінки)
- Аналіз інноваційних освітніх практик у провідних ЗВО (КПІ, Харківська Політехніка, ЛНУ) за відкритими даними
- Розв'язання практичних завдань на відбір та обґрунтування методів навчання (4 ситуаційні задачі)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати методи та форми навчання у вищій школі, проектувати елементи навчального заняття та обґрунтовувати вибір дидактичних методів.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Сучасні освітні технології

Лекція 14 (2 год.): Освітні технології: поняття, класифікація. E-learning та дистанційне навчання: переваги, виклики, платформи (Moodle, Coursera, edX, Prometheus). MOOC (масові відкриті онлайн-курси) як ресурс безперервного навчання. Blended learning (змішане навчання): моделі та методичні принципи. Гейміфікація в освіті: механізми, ефективність, приклади в IT-навчанні.

Штучний інтелект в освіті: AI-асистенти у навчанні, персоналізоване навчання, адаптивні освітні системи. Інструменти самоосвіти для IT-фахівця: GitHub Learning Lab, LeetCode, Stack Overflow, Kaggle, YouTube-канали з техн. освіти.

Антикризове управління власним навчанням

- Показники ефективного e-learning: завершеність курсів, рівень засвоєння, застосованість
- Модель самокерованого навчання (SDL): цілі → ресурси → стратегії → оцінювання
- Академічна доброчесність у цифровому навчанні: плагіат, академічне шахрайство, ШІ-інструменти
- Принципи побудови особистого освітнього середовища (PLE)

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Ідентифікація та аналіз власного освітнього середовища (PLE): складання карти «Мої інструменти навчання» (платформи, ресурси, соціальні зв'язки, методи). Розробка стратегії покращення.

Завдання 2. Практичне дослідження: порівняльна оцінка двох МООС-курсів за вибраною ІТ-темою — структура, методи, якість зворотного зв'язку, сертифікація.

Завдання 3. Кейс: розробка антикризового освітнього плану для студента, який відстає у навчанні через надмірне використання цифрових пристроїв. Обґрунтування запропонованих заходів.

Самостійна робота (4 год.)

- Опрацювання навчальних матеріалів про e-learning: Биков В. Ю. «Хмарні технології, ІСТ-аутсорсінг і нові функції ІКТ-підрозділів навчальних закладів» — Інформаційні технології і засоби навчання, 2023
- Підготовка аналітичної записки: «Платформи безперервного навчання для ІТ-фахівця: порівняльний огляд»
- Ознайомлення з Положенням про академічну доброчесність свого ЗВО (сайт університету)
- Підготовка таблиці «Освітні технології: переваги та обмеження у вищій технічній освіті»

Очікуваний результат: студент вміє ідентифікувати та раціонально використовувати сучасні освітні технології, будувати особисте освітнє середовище та дотримуватись академічної доброчесності.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Виховання, самовиховання та корпоративне навчання

Лекція 15 (2 год.): Виховання як педагогічна категорія: мета, принципи, методи виховання у вищій школі. Самовиховання та самоменеджмент особистості: поняття, методи (самоаналіз, самоконтроль, самонавіювання, самозобов'язання). Ціннісна система особистості та її формування в університетські роки. Корпоративне навчання в IT-організаціях: онбординг, менторство, peer-to-peer навчання, навчання на робочому місці (on-the-job training).

Педагогіка інклюзії: поняття інклюзивної освіти, принципи доступності та рівних можливостей. Цифрова доступність (accessibility) як галузь, де психолого-педагогічні знання перетинаються з IT-компетентностями.

Планування власного розвитку

Система індивідуального розвитку: планування → навчання → рефлексія → зворотний зв'язок → корекція. IDP (Individual Development Plan) як інструмент кар'єрного зростання в IT-компаніях.

- Менторство: ролі ментора і менті, принципи ефективних стосунків
- KPI особистого розвитку: як вимірювати прогрес у навчанні
- Зворотний зв'язок (feedback) як інструмент навчання та розвитку

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розробка Індивідуального плану розвитку (IDP) на один навчальний рік: визначення цілей, ключових компетентностей для розвитку, джерел навчання та критеріїв успіху. Презентація та взаємооцінювання.

Завдання 2. Розробка програми онбордингу (адаптаційного навчання) для нового співробітника ІТ-відділу: ключові теми, методи, терміни, відповідальні особи.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Яку роль психологія і педагогіка відіграють у становленні сучасного ІТ-фахівця?» — аргументація позиції на основі опрацьованого матеріалу.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Чала О. А., Антонченко М. О. «Психологія і педагогіка» (2023) — розділ «Виховання та самовиховання»
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: огляд програм корпоративного навчання провідних ІТ-компаній України (GlobalLogic, EPAM, SoftServe) за відкритими даними
- Підготовка презентації: «Психолого-педагогічні засади ефективного навчання в ІТ-середовищі» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до заліку

Очікуваний результат: студент вміє розробляти індивідуальний план розвитку, проектувати програми корпоративного навчання та обґрунтовувати значення психолого-педагогічних знань у фаховій ІТ-діяльності.

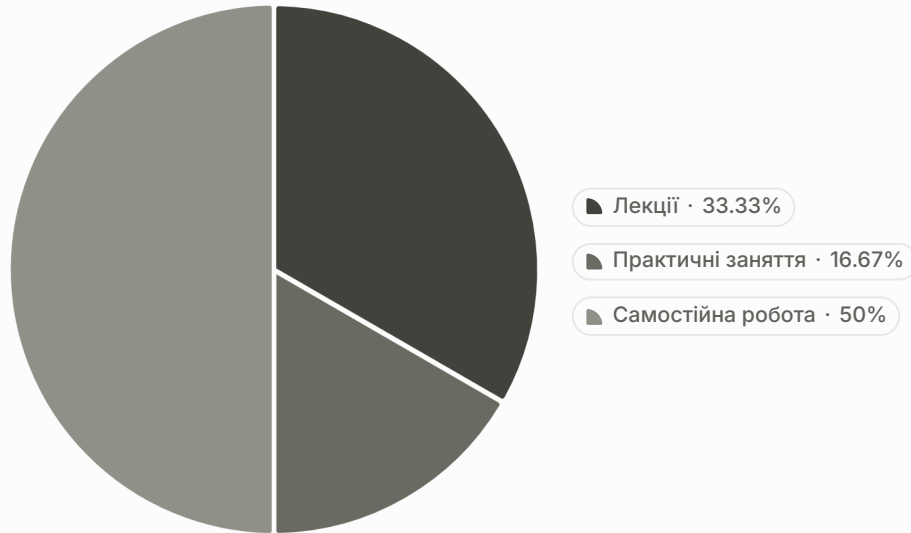
Розподіл навчального часу – 90 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Психологія як наука	2	1	4
	Тема 1.2 – Особистість	2	1	4
	Тема 1.3 – Пізнавальні процеси	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 – Мотивація та емоції	4	1	4
	Тема 2.2 – Психологія спілкування	2	2	4
	Тема 2.3 – Групи та конфлікти	2	1	4
	Тема 2.4 – Кар'єра та вигорання	4	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 – Педагогіка та вища освіта	4	2	4
	Тема 3.2 – Дидактика вищої школи	4	2	4
	Тема 3.3 – Освітні технології	2	2	4
	Тема 3.4 – Виховання та корпоративне навчання	2	2	5
Разом		30	15	45

Загальний обсяг: **90 годин = 3 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **90 годин (3 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (33,33%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з психології та педагогіки з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із ІТ-практики.

Практичні — 15 год. (16,67%)

Відпрацювання навичок, психодіагностика, аналіз кейсів, рольові ігри, дискусії та захист індивідуальних проектів.

Самостійна робота — 45 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами, самодіагностика. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з психології та педагогіки (Поясок, Чала, Павелків та ін.), нормативно-правовими актами (Закон «Про вищу освіту», Положення про академічну доброчесність), науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (психологічний портрет ІТ-фахівця, аналіз командної динаміки, огляд освітніх платформ); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з питань психологічного добробуту, мотивації та освітніх технологій; розробка IDP.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Міністерства освіти і науки України (mon.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), порталу освітнього омбудсмена (eo.gov.ua), DOU.ua (форум ІТ-спеціалістів). Аналіз актуальних матеріалів про психологію праці та корпоративне навчання в ІТ.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (психодіагностичні методики, кейси, рольові ігри); підготовка до тестувань (ключові терміни, поняття, концепції); підготовка до модульних контрольних робіт (систематизація знань за темами змістового модуля).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та практичні вправи за темами змістового модуля, психодіагностичні методики, участь у дискусіях і рольових іграх. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або аналітична записка, які охоплюють теми змістових модулів (теоретичні питання, психологічний аналіз кейсів, проектування навчальної діяльності). Оцінюються повнота відповіді, глибина аналізу та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістового модуля.

3

Підсумковий контроль

Залік відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу («зараховано» / «не зараховано») та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Психологія і педагогіка» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої фахової діяльності ІТ-спеціаліста у сфері комп'ютерної інженерії.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з психології та педагогіки з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із ІТ-практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних психологічних та педагогічних ситуацій в ІТ-середовищі; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Психодіагностика

Практичне застосування психологічних тестів і методик (EQ, темперамент, мотивація, стрес, командні ролі); аналіз та інтерпретація індивідуальних результатів.

Дискусії

Обговорення актуальних психологічних проблем ІТ-середовища (вигорання, конфлікти в Agile, дистанційна робота); розвиток критичного мислення та аргументації.

Рольові ігри

Моделювання комунікаційних та педагогічних ситуацій (ділові переговори, менторська бесіда, вирішення конфлікту); розвиток практичних навичок взаємодії.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, есе та презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку, аналізу та систематизації психолого-педагогічної інформації.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2022–2024 рр.)

1

Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Квасник О. В., Шаполова В. В.
Загальна психологія : навчальний посібник. — Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. — 512 с.

2

Чала О. А., Антонченко М. О.
Психологія і педагогіка : навчальний посібник. — Київ : Центр учбової літератури, 2023. — 288 с.

3

Павелків Р. В.
Загальна психологія : підручник. — Київ : Кондор, 2023. — 576 с.

4

Сергєєнкова О. П.
Педагогічна психологія : навчальний посібник, рекомендовано МОН України. — Київ : Центр учбової літератури, 2022. — 186 с.

5

Карамушка Л. М., Креденцер О. В., Терещенко К. В.
Суб'єктивне благополуччя освітнього персоналу в умовах війни. — Організаційна психологія. Економічна психологія. — 2023. — 30(4). — С. 23–33.

6

Зінченко В. О.
Тенденції розвитку вищої освіти в умовах цифровізації. — Молодь і ринок. — 2023. — № 3(213). — С. 12–18.

7

Малихін О. В.
Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів : навч. посіб. — Київ : КНТ, 2022. — 316 с.

8

Биков В. Ю.
Хмарні технології, ІСТ-аутсорсінг і нові функції ІКТ-підрозділів навчальних закладів. — Інформаційні технології і засоби навчання. — 2023. — Т. 93. — № 1.

9

Лисянська Т. М.
Педагогічна психологія : навч. посіб. — Київ : Каравела, 2022. — 400 с.

10

Гриценюк Л. І., Сироватко О. М., Городнова Н. М.
Формування здорового способу життя в учнівської молоді : метод. посіб. — Київ : Ніка-Центр, 2022.

11

Карамушка Л. М.
«Healthy organizations»: сутність, основні напрямки та методи активності для забезпечення психічного здоров'я персоналу. — Організаційна психологія. Економічна психологія. — 2022. — 2-3(25). — С. 50–61.

12

Мухіна Л. М.
Вікова та педагогічна психологія : методичні рекомендації для дистанційної та самостійної форми навчання. — Миколаїв : НУК, 2022.

Нормативно-правова база

- **Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII**
zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
- **Закон України «Про освіту» № 2145-VIII**
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
- **Стандарт вищої освіти зі спеціальності 123**
mon.gov.ua (Комп'ютерна інженерія, Бакалавр)

Офіційні ресурси та фахові видання

Міністерство освіти і науки України mon.gov.ua	Верховна Рада України zakon.rada.gov.ua
Освітній омбудсмен України eo.gov.ua	Журнал «Психологія і суспільство» psychandtrans.tnpu.edu.ua
Org. психологія. Економ. психологія orgpsy.org.ua	DOU.ua — IT-спільнота України dou.ua
Prometheus — відкриті онлайн-курси prometheus.org.ua	